

REVISTA ENCICLO-
PEDICĂ

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Răspunzător: Ioan Corbu, Cluj, Str. General Grigorescu 16.

Se împarte gratuit, în librării 3 Lei exemplarul

Valabilitatea contractelor de esport în franci francezi. Se discută. Lucrul e cât se poate de limpede din punct de vedere al dreptului. În contract nu numirea de „franc francez” e lucrul de căpetenie, ci prețul, valoarea francului din contract. A pretinde marfa pentru aceeași sumă de franci de valoare mai mică decât aceea din contract, e o simplă înșelătorie.

III Cum se pradă bani statului pe teorii.

Nimic nu poate învedera mai bine, cum se pradă bani statului pe teorii, ca următorul comunicat al Ministeriului agriculturi, apărut în toate ziarele pe la începutul lunii August: „Agronomi cutrieră satele și dau sfaturi țăranilor, cum să lucre pământul.” Comunicatul era pentru ochi lumei, ca să arete că ingineri agronomi numiți s'au pus pe lucru. Că agronomi vor fi cutrierat satele, o credem, și că vor fi încasat și diurnele cunite, dar ce sfaturi și cui le vor fi împărtășit agronomi, asta mă prind că nu ni-o va pute spune nici d-l Ministru al agriculturi, așa cum nici d-l Ministru al Instrucțiunii publice nu ne-ar pute spune, că ce cunoștințe folositoare pentru plugari dau cei 500 agronomi numiți de d-sa la școalele primare; dar salariile se plătesc, căci pe semne n'avem ce face cu întrecămintele bugetare, și trebuie luați agronomi dela ocupațiunea lor, ca să piardă timpul, făcând fiilor de țăran nesuferită școala cu teoriile predicate de ei, fără nici un folos pentru țăran. Că, mă rog, asta-i culturalizare și economie rațională. Are țăranul timp în mijlocul veri să aștepte pe agronomi la primărie, ca să le asculte sfaturile, când nu-și ved capul de lucru? Și ce sfaturi să le dee? Că e bine să facă ogor, că brazda să fie cât mai adâncă? O știe și țăranul, dar dacă e secetă și nu poate nici măcar sgăria pământul, sau își pășunează acolo vitele, căci n'are altă pășune.

Am ruga pe d-l Ministru al agriculturi, ca în interesul cauzei, să ne arete printr'un nou comunicat în ziare, că ce sfaturi bune și de folos au dat agronomi țăranilor, și mă prind că acele-a le știe tot plugarul, dar nu le poate urma totdeauna. Că e bine să li-se spună întruna plugarilor — pentru asta era destul un ordin prin consilieratele agricole și prefecturi, care se citește țăranilor dumineca, deodată cu celealalte publicațiuni

dela administrațiune, și fără a plăti atâtea salare și diurne, cari s'ar putè mai bine folosi punînd la îndemîna plugarilor piatră vîntă (pentru grăul de semință) și alte unelte folositoare pe prețuri cumpătate amèsurat prețurilor produselor agricole. Dar ce binecuvîntare vor fi acești agronomi pentru țeran, cînd vor încasa și pedepse dela el, pentrucă n'a făcut ogor, sau n'a făcut arătura bine!

Am mai spus-o, că crisa noastră azi vine de acolo, că față de prețurile staționare ale produselor agriculturii, cele ale produselor industriei cresc întruna din cauza nesațiului și a speculei, dar și a dărilor (directe și indirecte) tot mai mari, cari tot pe spatele țeranului, a marelui consumător, apasă. Și sunt atîția economiști (?), cari nu o înțeleg asta și impută țeranului, că e prost și leneș, și că nu vre să producă mult, că trebuie rădicat „standard-ul” țeranului, să consume mai mult, cer să i-se urce impositul direct (ca să fie astrîns să producă mai mult) — asta a și ascultat-o guvernul și în anul acesta a mai rădicat impositul agricol, iar asuprirea fiscală a ajuns să spargă ușile caselor, ca să scoată la vîndare țoalele plugarilor. Așa se pregătește anarhia. Țeranul plătește în dările indirecte mai din greu decît cei avuți în proporțiune cu averea, de aceea celor săraci le-ar fi prea de ajuns dările indirecte și să nu mai fie îngreunați și cu dările directe. Bani mai numit acum și o mulțime de agronomi și învățători, cari consumă venitul țeranului pentru ca să-l îndoape cu teorii*), iar agricultură rațională să nu facă nici agronomi și învățători, cari o predică.

Agricultura rațională nu se poate face fără mașini, cari coastă mult, și țeranul nu și le poate câștiga, și nici nu i-ar putè aduce venit, dacă nici cu bouleni lui, cari îi lucră gratuit, nu se poate ferici. S'a strigat atîta, că țeranul cu plugăritul lui primitiv nu poate ține concurență cu agricultori raționali ai Americii, cari lucră cu mașini. Dar am avut și noi și de aceștia, și le-a mers încă mai rău decît țeranilor. Adevărul e că cu prețurile de concurență (și dumping), cari au ruinat pe plugari noștri nici agricultori raționali ai Americii n'au avut nici un venit, dar au creșut, că ruinînd pe plugari europeni cu prețurile sub costul producțiunii, îi vor scoate din concurență, ca la industrie. Dar s'au înșelat, căci plugariul european ară chiar dacă nu i-se plătește, căci agricultura e ocupațiunea, viața lui.

Cîtă înțelegere au economiști noștri pentru agricultură, s'a putut vedè din încurcăturile lor în fața crizei. Odată ne

*) Drept probă cităm din o gazetă învățătorească următoarele titule de cărți: „Comoara plugarului! Agricultură p. cl. V primară”, „Prietenii plugarului! Agricultură p. cl. VII pr... și rezultatele nu se mai ved.

spuneau, că trebuie să ne desinteresăm de agricultură, căci nu putem ține concurență cu agricultura rațională a Americii, și nu ne aduce nici un venit, ba guvernul se fericea și lăuda pe țeran că seamănă mai puțin grâu, și deci sarcina de a susține prețul grâului îi e mai ușoară de suportat decât la o producțiune mai mare. Apoi prețurile grâului s'au îmbunătățit, revenind la normal, și căpătând și devise după el, și atunci a început guvernul a se plânge, că țeranul nu înțelege, că e interesul țerei să producă cât mai mult, chiar dacă el n'are nici un venit, dar are țeara, căpătând devise.

Am mai arătat în aceste pagini, că țeranul era înecat în datorii și amenințat cu o nouă șerbie încă înainte de Unire (în Transilvania), când prețurile produselor lui erau mai bune și la nivelul prețurilor industriei. A scăpat de datorii cu deprețierea monetei, dar asta n'a ținut mult și au venit pentru țeran timpuri mai grele decât înainte de Unire. Ni-e în vie amintire, că țeranul a dat un vițel pentru două pălării simple de paie. Țerani tăiau junci, scoțind prețul numai din piele (opinci). Pe când prețurile produselor lui stau aproape pe loc, ale industriei cresc intruna, trecând mult peste normal. Acuma-s doi ani prețul unei părechi de opinci era 120 lei (370 centime aur), pe când înainte de Unire era cel mult 200 ct. aur. Așa a despoiat țeran industria națională (?), care n'a cunoscut niciodată pierderile, ci numai câștigul. De atunci prețul opincilor ar fi crescut la dublu, dacă nu vena concurența opincilor de cauciuc cu jumătate prețul (60 lei) — și atunci au cătat să vîndă și pielari opincile cu același preț, dar deocamdată bani ies din țeară pe cauciuc din cauza nesațiului meseriașilor. Dar la celelalte articole prețurile de scandal au rămas și suie întruna, așa că țeranul e astrîns să întoarne la viața primitivă, la amnar și iască, la cultura cânepi din cauza scumpetei bumbacului țerănesc... și economiști strigă, că țeranul trebuie astrîns să consume mai mult, dar nu se întreabă, că de unde să plătească. Ba mai vin culturalizatori să-i mai dea agronomi și „apostoli” tot mai mulți (d-lui dr. Angelescu îi mai trebuie 30,000 de apostoli, după ce a mai fost numit încă 10,000) tot pentru fericirea poporului, dar tot pe spatele lui, și-i răsfață cu salare boierești, ca să n'aibă lipsă de economie rațională, și să devină niște desrădăcinați, învederând cu asta că economia rațională și cunoștința de carte sunt bune numai dacă capeți dela stat un salar gras, ca să le predici la alți, să îmbeți de cap pe țeran cu ele. Cei mai mulți învățători sunt fii de țerani bine înstăriți; de ce nu aplică cunoștința de carte și economia rațională la dînși și să ne probeze ce binecuvîntare sunt pentru țeran — dacă e adevărat, cum se bucină.

Dacă însă nu o pot proba cu fapta, să contenească a bucina atâta despre binefacerile culturalizării; e vorba numai de căpătuirea lor. Redăm aici pentru d-l ministru al instrucțiunii plânsoarea unui învățător dela sate: „E iarnă și copiii totuși nu vin la școală, și știu de ce, n'au nici încălțăminte, nici îmbrăcăminte de iarnă; cum să vină pe ger și ninsoare în cămeșă și desculți. Ce să mă fac? Fac arătare, de unde să mai plătească și pedepse? Nu fac arătare, sunt pedepsit eu, că nu-mi fac datoria“. Atunci la ce bun încă 30,000 de învățători și salare nouă? D-l ministru cere să se facă comitete pentru a aduna mijloacele de lipsă pentru procurare de cărți și îmbrăcăminte la elevi săraci. Ușor de îndemnat, dar greu de înfăptuit. Mai întâiu însă ar trebui să-i lase cămeșa din spate și mămăliga, și nu să i-o iee pentru a-i trimite pe cap atâția apostoli, de cari țeranul n'are nici un folos. Mai bine un țeran analfabet, dar bine nutrit și îmbrăcat, decât cărturar flămând și desbrăcat, bun de recrutat pentru bandele roșii. Mai conțeniți, d-lor ministri, cu culturalizarea!

Da alcoolism, tuberculosă, pelagră, subnutrirea țeranului*) și alte plăgi sociale, nu mai au guvernanți noștri azi nici timp nici putință să se preocupe, finanțele sunt mai presus de toate. Trebuie luată cămeșa din spatele țeranului și bucata de mămăligă, căci avem alte nevoi mai mari, trebuie plătite pasivele guvernatorului (fost) Bănci naț. și atâtor foști ministri și politiciani imorali, căci, să nu uităm, între cauzele crizei economice e și criza morală, păcătoșia și imoralitatea guvernanților, poate mai mult decât nepreceperea lor.

Să se facă mai presus de toate economii, mai puțini funcționari și „apostoli“, cari fug de lucru (3 luni de vară — când lucră echipele regale), mai puține sarcini și dări peste putințele și venitele țeranului, înfrinarea trusturilor prădalnice și ca urmare întrumpicarea, nivelarea prețurilor industriei cu ale produselor țeranului, fără de care raporturi economice normale nu se pot restabili. Dar guvernanți noștri nu o înțeleg asta. Ba am aușit pe d-l ministru al finanțelor declarând convins, că „moneta noastră e adaptată atât de fericit (!!!) la nevoile comerțului intern și estern...“ Ce să ne mai mirăm de finanți de acum, dacă Vintilă Brătianu, care trecea de o mare capacitate financiară, a putut face planul naiv de revalorizare al leului (cu retragerea din circulațiune a unei părți corespunzătoare de bilete de bancă). Nu sunt finanț, dar am arătat atunci în o gazetă de provincie (Bistriță) în un articol scurt absurditatea acestui plan și l-am trimis Ministeriului finanțelor. Nu știu dacă l-au citit, dar n'am mai aușit vorbindu-se de revalorizare.

*) Acestea sunt o „rușine“ mai mare decât analfabetismul, și ne distrug rasa.